

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringer Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25—; celoletno: Din. 100—

Zavedni Slovenci — dobri državljani!

Nekateri so mnenja, da se kot državljani nemškega rajha ne smejo več nazivati Slovenci. Samo Nemec zamore biti po njihovem naziranju dober državljani Velike Nemčije. H takim mislim so jih morda napotili neprijetni krajevni pripetljaji ali govornice prenapetih krajevnih mogočnejšev, morda sta v marsičem tega povsem napačnega mišljenja krivi njihova lastna neukost in bojzljivost. Res je, da zahteva jasna izpoved o slovenski narodni pripadnosti dostikrat tudi smisel za žrtev, ker mnogi poklicani in nepoklicani zahtevajo od Slovencev zvestobo nemški državi, a menijo s tem nezvestobo slovenskemu narodu. A tako govorjenje in postopanje je protidrjavno, to naj pjasnijo sledeča razmotrivanja.

Kaj zahteva država od svojih državljanov? Spoštovanje državnih zakonov in pospeševanje državnih ciljev! To priznamo vsi. Kdo spoštuje državne zakone in pospešuje državne cilje? Nedvomno samo tisti, ki svoje spoštovanje dokaže v dejanju. Kateri so sedaj cilji državne politike v posameznih področjih?

Velika Nemčija razvija živahno ljudsko politiko. V tako zvanih nürnberških zakonih naglašajo potrebo zdravih družin, s podporami in posojili pospešuje mlade družine, s številnimi ugodnostmi pospešuje mnogoštevilne družine. Državni in strankini voditelji vedo, da je nemški narod v nevarnosti, da se pomakne med starikava ljudstva in da zaigra življenjsko voljo. Država predobro ve, da o bodočnosti naroda ne bodo odločali topovi in armade, marveč številno, zdravo potomstvo. Zato krič za otrokom v Veliki Nemčiji! Kako je v tem pogledu z nami Slovenci? Mlad narod smo, mlajši od Nemcev. Še vedno je v osrčju naših družin otrok kot najzazornejši blagoslov, nikjer naše vasi še ne izumirajo, materinstvo je v našem rodu še v visokih čisljih. Slovenski narod pozna dostojanstvo rastočega, nerojenega in rojenega življenja! Iz naše narodne slovenske biti torej podpiramo državo v njeni ljudski politiki.

V socialnem področju stremi Velika Nemčija najprej za tem, da vrne delu in delavstvu njuno pravico in čast. Socialna zakonodaja se posebej ozira na delavca in posla. Socialna vzgoja vodi v novo vrednotenje dela in delavnosti. Mi Slovenci kot mlad narod dobro vemo za ceno dela. Pri nas je ostal posel do danes v družini, pri nas sodimo človeka po delavnosti in ne toliko po stanu. Prostovoljno nosita gospodar in gospodinja vsakodnevno dolžnost, vse naše slovensko žitje je zgrajeno na trdem in neizproslem delu. Lenuhi so pri nas v nečasti. Država terja nadalje žrtve za revne in sirote in ta njen poziv najde pri nas dober odziv. Laž je, da naše ljudstvo zavrača nabiralce za zimsko akcijo, laž je, da dajemo in žrtvujemo godrnjaje in z nevoljo. V malih, trdih razmerah rastemo, zato imamo smisla dovolj za malega človeka.

V gospodarski politiki velja glavno načelo: Čim intenzivnejše naj se gospodarji, da se država gospodarsko osamsojijo! Poglejmo naše slovensko kmetijstvo in obrtništvo! Ni sicer pri nas bahavih poslopij, previdni smo pri mehanizaciji dela, mnogokod je naše gospodarstvo še oprto na lastno izkušnjo. Desetletja smo opravičeno tožili, da nas država in njene korporacije gospodarsko zanemarjajo in zapostavljajo. A naš gospodar gospodarji intenzivno, iz bore zemlje izbije zadnji njen

sad, po napornem poletju sledi za nas še napornejša zima. Kar je glavno: naše gospodarstvo je zdravo, na lastnih nogah stoji, v solidnem razvoju se nahaja. Naj gleda, kdor bi o tem dvomil, s kako ljubeznijo in skrbjo obdeluje svojo zemljo naš rod v teh tednih — četudi bi imel mnogo pritožbo. Naj zre malega rokodelca in obrtnika, ki imata razven poklicnega dela še interesa in volje za delo na malem svojem posestvu! To so nujni predpogoji še intenzivnejšega gospodarjenja, če naj je zdravo in solidno.

V obrambni politiki skrbi država za varnost svojih meja in za notranji red. Obvezna vojaška služba naj hkrati služi vzgoji k disciplini in redu. Mladi slovenski narod ima zdrave fantje, v naših fantih je dovolj smisla za trdo vojaško službo. Številke izza naborov to v polni meri potrjujejo, zadržanje slovenskih vojakov, novincev in rezervistov, to jasno dokazuje.

Z disciplinami državne politike bi lahko nadaljevali. A že povedano zado-

stuje vsem dobro in razsodno mislečim kot dokaz, kakšna je naša državljanska zvestoba v dejanju. Izpričuje se resnica, da je narodno zavedno ljudstvo vsikdar tudi državi zvesto.

Iz državljanske dolžnosti izvajamo državljanske pravice. Slovenci imamo kot dobri državljani naravnost dolžnost, da se poslužimo ugodnosti državnih zakonov. Z raznimi podporami in posojili mladim in mnogoštevilnim družinam, z razdolžitveno akcijo, z gospodarskimi subvencijami i. dr. more država od Slovencev zahtevati samo to, naj ostanejo dobri njeni državljani. Za našo državljansko zvestobo pa zahtevamo Slovenci od države, naj nam vzgaja našo slovensko mladino v slovenskem narodnem duhu, naj nam omogoča in podpira naš svobodni kulturni razvoj ter naj ne ovira zdrave slovenske narodne rasti. Kajti nikdar ne bomo izgubili izpred oči cilja naše narodne politike: Zavedni Slovenci — dobri državljani!

Kanclerjev govor je razčistil mednarodni položaj.

Minuli petek je govoril v drž. zboru kancler Adolf Hitler. Smemo trditi, da še ni bilo političnega govora, ki bi bil pričakovan s toliko napetostjo. Prinašamo v naslednjem nekatere glavne misli kanclerjevih izvajanj:

Uvodno je kancler obračunal z versajskimi mirovnimi pogodbami, po katerih je bila Nemčija zapisana katastrofi in so bile razkosane številne države, ki so spadale skupaj. Versajski mir je vzel 115 milijonom ljudi pravico do samoodločbe. Ko je v Nemčiji prevzel oblast narodni socializem, je najprej hotel ureditev razmerja z Francijo. Lani je bila res podpisana pogodba o nenapadanju. Take obvezne izjave je dala nova Nemčija še mnogim drugim državam, si s tem pridobila mnoge prijatelje ter zagotovila nevtralnost drugih držav. Z Italijo vežejo Nemčijo najkrepkejšo prijateljske vezi. Z Madžarsko in Jugoslavijo kot sosedami živi Nemčija v pristrnem prijateljstvu. Čehoslovaška država je bila umetna tvorba, ki naj bi služila napadom demokratičnih držav na Nemčijo. Zato je morala Nemčija to vprašanje načeti in ga je z lastno močjo in z uvidevnostjo češkega naroda rešila. Nemčija ne priznava nad seboj angleškega nadzorstva in ne trpi, da bi Anglija ocenjevala njene ukrepe. Ven-

dar pa se kancler od vsega početka zavzema za sodelovanje obeh držav in spoštuje angleški narod. Toda Anglija mora poleg svojih priznati tudi nemške interese, tedaj šele bo nemško-angleško sodelovanje mogoče. Če pa Anglija zastopa uradno stališče, da je treba Nemčijo obkoliti in proti njej nastopiti, je postal nemško-angleški pomorski sporazum brezpredmeten. Nemčija je danes javila Angliji, da sporazum razveljavlja. Kancler vendar upa, da se bo mogoče izogniti oboroževalni tekmi in je pripravljen na nova pogajanja Anglije z Nemčijo. Kdor pa bo hotel Nemčijo napasti, bo izzval odpor, v primeri s katerim je bilo leto 1914 še neznan. Nemčija prizna Poljski pravico do svobodnega izhoda na morje. Toda potrebno je urediti vprašanje mesta Gdansk (Danzig). Zato je nemška vlada pred kratkim predlagala Poljski, naj ji dovoli zgraditi cesto in železnico čez poljski koridor, zakar ji Nemčija prizna gospodarske pravice v Gdanskem, sklene z njo novo nenapadalno pogodbo za 25 let ter ji ponudi vzajemno jamstvo za neodvisno Slovaško. Poljska je nemške predloge odklonila, odredila je delno mobilizacijo ter se zvezala z Anglijo in Francijo proti Nemčiji. Zato odpoveduje Nemčija nenapadalno pogod-

bo s Poljsko. Vendar je Nemčija pripravljena za nova pogajanja.

V drugem delu je kancler odgovarjal na spomenico ameriškega prezidenta Roosevelta. Poudaril je v 21 točkah med drugim, da se Nemčija vedno bori za utrditev miru in zato odločno odklanja sovražno pisanje časopisja, ki ogroža mir. Če je Roosevelt v spomenici omenjal tri države, ki so izgubile svojo neodvisnost, potem ni mogel misliti Avstrije, ker se je vrnila v Nemčijo po svobodni odločitvi, ne Češke, ker je češki narod izgubil svojo neodvisnost že leta 1918, ko je postal odvisen od tujih sil, v Afriki pa so odvisni domala vsi tamkajšnji narodi. Na Rooseveltovo pobudo glede velike svetovne konference kancler meni, da Nemčija ne veruje več v take konference. Amerika naj v dejanju prikaže svojo miroljubnost. Govoriti ji je o tem lahko, ker ima vsega v izobilju. Z razorožitvijo je imela Nemčija že slabe izkušnje in svojega orožja ne bo več odlagala ter se izročala drugim na milost in nemilost.

Silen je bil odmev kanclerjevega govora. Smemo reči, da je bliskoma razjasnil mednarodni položaj. Nemčija, Italija, Madžarska in Španija so ga sprejele z velikim navdušenjem. Nevtralne države so iz govora izluščile možnost novih pogovorov in mirovnih razgovorov. V glavnem je vsebino govora odklonil tabor demokratičnih držav z Ameriko, Anglijo in Francijo na čelu.

Soglasje med Jugoslavijo in Nemčijo.

Jugoslovanski zunanji minister Cincar-Markovič je bil povodom obiska v Berlinu sprejet tudi od kanclerja Hitlerja. Zunanji minister Ribbentrop je povodom večerje naslovil nanj prijazne besede, s katerimi je poudaril potrebo nadaljnega dobrega razvoja prijateljskih odnošajev med Nemčijo in Jugoslavijo. O bivanju v Nemčiji se je zunanji minister ob povratku domov izjavil med drugim takole: „Na sestanku v Berlinu je bila znova potrjeno popolno soglasje med Nemčijo in Jugoslavijo glede vseh vprašanj, ki zanimajo obe državi“. Z zadovoljstvom minister ugotavlja, da ima Nemčija veliko razumevanje za Jugoslavijo in za njen napredek. Nemčija hoče z Jugoslavijo negovati odnošaje dobre sosesčine in medsebojnega zaupanja. To smatra tudi minister za eno temeljnih teženj Jugoslavije in eno glavnih smernic svoje zunanje politike.

Notranji sporazum v Jugoslaviji.

Na sestanku 27. aprila je bil med min. predsednikom Cvetkovičem in dr. Mačkom sklenjen sporazum. Uradno poročilo je sporazum samo najavilo, njegove podrobnosti pa bodo znane šele tekom tega tedna. „Hrvatski Dnevnik“, Mačkovo glasilo, naglašava v posebnem članku, da preostaja sedaj samo da se izvede, o čemer sta se Cvetkovič in dr. Maček sporazumela. „Vsako odlašanje bi bilo škodljivo“. Več je povedal na nedeljskem zborovanju slovenskih kmetov v Celju slovenski minister Sn o j, ki je med drugim dejal:

„Danes lahko rečemo, da je dosežen sporazum o načinu, kako se reši hrvatsko vprašanje. Misel popolne enakopravnosti in res pravega bratstva je prešla globoko v ljudstvo. Slovenci, Hrvatji in Srbi niso nikdar tako občutili, kako jim je potrebna močna in složna država, kakor v tej dobi. Le v okviru močne in složne Jugoslavije pod močnim vodstvom dinastije Karadžorđevićev je zagotovljen obstoj, razvoj in napredek jugoslovanskega ljudstva. Ta

Poljski hodnik do morja.

Zander-V.

zavest je tako močna, da je premagala 20 letno oddaljenost med Beogradom in Zagrebom. Ta zavest bo dala Jugoslaviji nove temelje, ki bodo močnejši od Maginotovih linij, ker bodo zasidrani v srcih vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov, v srcih vseh Jugoslovanov. Slovinci se sporazuma med Hrvati in Srbi odkrito veselimo. Z njim je končan spor med brati. Veselimo se sporazuma predvsem zato, ker bo s tem uresničena naša dvajsetletna zahteva, dobojevan dvajsetletni boj za našo slovensko samoupravo. Sporazum bo dal novo državno predelitev in nas bo postavil pred nove naloge.

Teden v besedi.

Madžarski min. predsednik Teleky in zunanji minister Csaky sta dopotovala v Berlin in imela važne razgovore.

Sovjetski komisar za zunanje zadeve Potemkin je bival v Ankari, da utrdi odnošaje Turčije z Rusijo.

V Boliviji je prevzel vlado predsednik republike Busch in bo dal državi totalitarne ustave.

Od Jugoslavije želita Nemčija in Italija nevtralnost, tako je zapisala „Frankfurter Zeitung“.

Vodja nemške vojske na kopnem v Brauchitsch je došel v Rim in se razgovarjal z vojaškimi krogi.

Španska vlada je vrnila bivši kraljevi družini vsa njena zaplenjena posestva.

V Ankaru je došel novi nemški poslanik v. Papen.

Bivši čehoslovaški zunanji minister Chvalkovski je imenovan za zastopnika Češke in Moravije pri berlinski vladi.

Poljska je prepovedala proslavo 1. maja, ker ni hotela novih zapletljivajev.

Vodja Portugalske, Sabazar, je stavil svojo 50 letnico in 11 letnico svoje vlade.

Amerika je priznala Franca za gospodarja Španije. Imenovala je svojega poslanika v Španiji.

Italijanski listi so sporazum Hrvatov in Srbov toplo pozdravili.

Francoski socialisti in komunisti so pričeli z hudo agitacijo proti vladi. Francoska javnost je nad njihovimi voditelji ogorčena.

Sredi maja potuje italijanski zunanji minister v Madrid ter bo zastopal Italijo povodnom velike vojaške parade pred generalom Francom.

30. aprila je bila v New Yorku svečano otvorjena svetovna razstava. Otvoritvi je prisostvoval tudi prezident Roosevelt, a se v svojem govoru zunanje politike ni dotaknil.

Turčija je zvišala izdatke za oboroževanje. S posebnim zakonom bo v slučaju vojne razpogajal generalni štab z vsemi prevoznimi sredstvi in vojaškimi tovarnami.

Na japonskem otoku Hokaido je v premogovnem rudniku eksplodiral plin. Zasutih je bilo 1200 rudarjev.

Češka je dobila sporazumno s protektorjem rajha novo vlado, kateri stoji na čelu general Eliaš, ki je hkrati notranji minister. Imenovani so nadalje ministri za prosveto, pravosodje, trgovino in industrijo, promet in javna de-

la, za kmetijstvo, narodno zdravje in socialno politiko.

Švicarska vlada je naročila ljudstvu, naj se pravočasno založi z živili in kurivom za več mesecev.

General Franco bo koncem majnika posetil Rim in Berlin.

Madžari baje zahtevajo, naj se jim izroči Slovaška kot protektorat.

Iz naše države

Proslava narodnega praznika

1. maja je bila v znamenju delavcev in mladine. Dopoldne so se vršile v vseh večjih krajih proslave, popoldne pa ljudske prireditve. V Berlinu se je zbralo do 130.000 mladine. Najprej jih je nagovoril minister Goebbels, nato je došel med mladino tudi kancler Hitler. Kancler je v svojem nagovoru poudaril, da gradi najprej na nemško mladež, ki naj odločno brani svojo svobodo, če bi kdorkoli segal po njej. Popoldne se je zbrala velika množica v berlinskem Lustgartnu in poslušala kanclerjeva izvajanja. Kancler je med drugim dejal tole: „Vsak ima toliko osebne svobode, kolikor mu je dovoljuje narodna družina. Kjer se poedina svoboda križa z narodnimi interesi, stopi na njeno mesto svoboda naroda. Če gledam na v šestih letih dovršeno delo, smem določiti dan, ki bode praznik nemškega dela v mestu in na deželi, praznik vseh delovnih ljudi in praznik narodne družine. Da bo narod pravilno vzgojen, za to jamči narodno-socialistično gibanje. Da bo v dobri obrambi, mu je porok nemška vojska. Da se ne razdrobi v notranjosti, garantira nemško narodno občestvo.“ — Na celovški proslavi je govoril namestnik pokr. vodje Kutschera ter med drugim

omenil, da sta bila na tekmovanju poklivilnih delavcev v Kölnu nagrajena tudi dva Korošca: Janez Rack, puškar iz Medborovnice, in Marija Jäger iz Wolfsberg-a.

Kanclerjeva petkova izvajanja

je poslušal dobesedno ves narod. V mestih so se ljudje gnetli okoli radio-aparatur v zasebnih stanovanjih in javnih lokalih ter pozorno sledili dvainpolurnemu govoru. Šele po govoru se je spet pričelo normalno življenje.

Odredba za družine z več otroci.

Izšla je odredba, po kateri je vsem, ki oddajajo stanovanja v najem, naročeno, da se morajo ozirati predvsem na družine s številnimi otroci.

Še kaj: Namestnik vodje minister Rudolf Hess je praznoval svojo 45 letnico. — Messerschmitt-ovo letalo je z 755.11 km na uro doseglo nov svetovni rekord. — S 15. majem stopi v vsem rajhu poletni vozni red za železnice in avtobuse v veljavo. — Nemška letalka Beinhorn je odletela v Tokio. — Z 2. majem so prišli v promet prvi davčni boni.

Vesti iz Jugoslavije.

Ban dr. Natlačen v Mariboru.

Ban dravske banovine dr. Natlačen je minuli teden posetil severno Štajersko. Ljudstvo mu je kot predstavniku kraljevske vlade prirejalo častne sprejeme. V Mariboru je ban dr. Natlačen v zahvalni besedi med drugim dejal, da prihaja v obdravsko mesto v teh resnih časih tudi zato, da kot najvišji predstavnik državne oblasti javno pokaže, da se država za Maribor in za vso svojo severno mejo zanima in da so ji ti predeli prav posebno pri srcu in da so za vedno nedotakljivi del jugoslovanske države.

Obilo pozornost

je vzbudil v jugoslovanski javnosti članek graške „Tagespost“, kjer pod

naslovom „Nemška narodnostna politika“ omenjeni list pravi: „Mi smo še daleč od prepričanja, da so Nemci v Jugoslaviji zadovoljni, čeprav so se razmere v zadnjem času zboljšale. Vprašanje nemške manjšine v Jugoslaviji še ni rešeno in mora biti rešeno v duhu, v kakršnem je bilo rešeno vprašanje slovenske manjšine na Koroškem in hrvatske na Gradiščanskem“.

Kmetijski tabor v Celju

je zbral do 20.000 ljudstva. Vršil se je na hribu sv. Jožefa, kjer je bila najprej darovana sv. maša, nakar so nastopali govorniki iz vseh slojev. Igra „Slovenskega kmeta povest“ je vzbudila izredno navdušenje. — 4. junija bo v Ljubljani prvi slovenski delavski tabor.

Podfistek

Vajansky Fran Albrecht
Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.
(15. nadaljevanje.)

„Novo podjetje. Herman Bauer je pričel staviti žago na Jablonovem po novem ameriškem načinu — seveda, s pomočjo kapitala Jablonskega. Drugače je vse pri starem.“

„Da bi le tolstega finančnika na dvoje ne prežagal.“

„To je njuna reč! — Ampak veruj mi, meni se je storilo inako radi tvojega očeta. Kaj se neki toliko ukvarja, kaj se trapi na starost. Zakaj ne stopi pred svet z deli svojega globokega uma? Toliko ognja krije njegova osamelina grud — a žal, nikogar ne ogreje, toliko misli in razglabljanj in nikogar ne pouči.“

„Hja!“ je grenko odvrnil Milko, „vse zastoj! Starček se je vživel v svoje ne-realne ideje, obdal se s fantastnim obzidjem in ždi na njem vse življenje kakor jetnik na strahovih, ki si jih je bil sam izmislil.“

„To niso strahovi, brat moj. Nas so te ideje prebudile k duševnemu življenju!“

„Lepo je vaše ‚duševno‘ življenje!“

se je zasmel Milko. „Moj oče moli za advokat, venomer nova društva, ki jih večno snuje in večno sam razpušča — po dnevi šiva, po noči para. Blagajnik Bajan hodi po ulici po prstih, da bi kaj ne zaškripalo, a doma tiska pesti, gori od maščevanja nad vrage, pripravljen, da bi vse razbil — in tukajle naš, za naše prilike dokaj bogati gazda, visokorodni gospod Evgen Dušan de Humenno, sedi nad reko, gleda, kako obrača splavar svoj splav, ali pa obsluškuje staro madžaronsko grahovino in njih potomstvo. Pa koliko je še takšnih in podobnih svetnikov v naši ne bogve kako obsežni ecclesii militans? Koliko sanjačev, širokoustnežev, koliko neizštudiranih študentov, ki so hoteli prenašati svetove v svojem idealističnem navelu! Koliko blodnih zrakoplovcev, ki jih je razen srca in častne volje samo siromaštvo. Kaj je ostalo še od vsega? Čisti vestalski plamen rodoljubja, s katerim si ne morete zakuriti niti peči pozimi, niti si zapaliti pipe. In tačas, ko mi uganjamo mistično vetroplavstvo, nam trgajo tla pod nogami: razumen praktičen farizej cvete poleg našega ljudstva, Bauer pride gradit tvornice ter se dobičkanosno okoriščat s silo naroda že petdeset let v lipovi duplini pred križem, piše zase knjige, tam v mestu kuje advokat Machač, ‚duševni‘ ših potokov in dlani. Kaj ste vi pridol-

bili iz teh voda? Tupatam kako postrv in malce teh vodenih pesmi. Ideali in prazna skleda!“

„Res je treba spojiti duševne z zahtevami gmotnega življenja. A rajši vidim lepo dušo in globoko misel brez materijelnega okraska, nego ošabno, telesno, meseno snovnost brez duha. Kar pa se tiče mojih obiskov, sem vam že pekoč povedal, da niso povsem brez užitka. Cerovska je postala vsa krotka, pa tudi Jablonsky sam ne spada med tiste, ki besno divjajo. In kar zadeva hčeri — verujte mi, da zdaj radi poslušata pri klavirju slovaško pesem. In kako sta bežali pred njo nekda!“

„Tudi ta pesem jim je samo igračka! Saj to je popolnoma tista vaša nezrela smer, gospodje zračni junaki! Vi sami večinoma gubite življenje in moči z igračkami, zato vidite v igračkah madžaronov nekaj važnega.“

„Pa saj to ni res,“ je nemoteno nadaljeval Evgen, „da bi ne poznale niti pike nad slovaškim i! V majhnih dozah uživajo tudi slovaško slovstvo.“

Dušan je omolknil. Njegova duša je še zdrhtela od čuvstva, vzburkanega v razgovoru z Adelo. V jasni mesečini se mu je pojavila tiha, vznesena postava devotkine. Globoki svit njenih temnih oči, težka kita kostanjevih las in tisti bolni izraz na ustnicah — dvoj-

Knez-namestnik Pavle 46 letnik.

Rojstnega dneva kneza Pavla so se spomnili jugoslovanski in številni inozemski listi. Ljubljanski „Slovenec“ je visokemu jubilaru posevtil članek, v katerem pravi tudi to: „Njegova oseba je, ki nas veže z velikimi demokracijami z najiskrenejšimi vezmi, okrepjenimi po sorodstvu in vzgoji, njegova visoka kultura in državniška modrost pa je v največji meri olajšala prizadevanje, da navežemo najboljše odnošaje tudi z Italijo in Nemčijo ter z njunimi prijatelji. Sedanji težki dnevi nam zato prizanašajo s tistimi hudimi skrbmi, ki tarejo one, ki so od spora med dvema svetovnjima taboroma neposredno prizadeti. Naše prijateljstvo je dragoceno obema stranema in zato lahko hodimo po poti, ki je za našo bodočnost najboljša.“ — Knezu Pavlu je k rojstnem dnevu med drugimi čestital tudi kancler Adolf Hitler.

Anglija je uvedla vojaško obveznost.

Predlog svoje vlade sta londonska poslanska in lordska zbornica sprejeli in odobrili. Po njem bo moral odšel vsak državljani britanskega imperija, star 20 let, odslužiti enoletno vojaško službo. Zakon je zagovarjal min. predsednik Chamberlain tako, da hoče Anglija sebi in svojim zaveznikom zagotoviti obrambo, ki bo v vsakem primeru do rasla svoji nalogi. Zakon je bil nato objavljen in so ga že začeli izvajati.

Poljska se brani.

Kanclerjev govor je vzbudil v Poljski izredno pozornost. Po sprejemu odpovedi Nemčije je poljska vlada na seji sklenila, da bo svoje ukrepe in pogodbe objasnila Nemčiji v posebnem odgovoru. V njem hoče tudi pojasniti, da njena pogodba z Angleško ni napadalnega, marveč obrambnega značaja, ter poudariti, da je pripravljena proučiti vprašanje glede Gdanska in prometnih zvez Nemčije skozi koridor.

Rusija stavlja pogoje.

Anglija skuša doseči vojaško zvezo s sovjetsko Rusijo. Le-ta pa je stavila svoje protipredloge, katerih glavni je, da se mora Anglija izjaviti solidarna z Rusijo tudi na Daljnem vzhodu in v slučaju vojne med Rusijo in Japonsko stati na strani Rusije. V Londonu si še niso popolnoma na jasnem, kako naj Rusiji odgovorijo. Njihova nova obveznost na Daljnem vzhodu bi bila vsekakor zelo dalekosežna. Francoski listi pa naglašajo, da bo angleško-ruski pakt v do glednem času gotov.

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

no je začutil gospodstvo ženske prelesti. I njegov prijatelj je molčal. On je takisto razmišljal o očeh, črnih kot noč, o plavkastih laseh, razpuščenih, neurjenih, o marmoru, s kristalom obloženim! . . . Zastonj se pretvarja slovaški človek! Zastonj se nazivlje realista! Skozi njegov realizem kar sama dere poezija, kakor zelenje trave, ki smo jo pokrili z mrežo. Kdor ume risati slovaške tipe, je risar poetičnih postav. Zavaljo tega mi tako ginemo na polju, kjer imajo vrednost izključno matemastrcem.

Mesec se je bližal goram. Vsa dolina se je razbleščala v njegovem magičnem soju. Na straneh pogorja so temnele sence in niso visele mirno, marveč so se plazile po skalnatih pobočjih. Na obzorju se je zalesketalo nekaj lahkih oblakov. Njih sence so letele čez pokrajino, zatemnele srebrno progo reke in legle potem preko Jablonovega.

„Glejte tamle te sence!“ se je oglašil Evgen, oduševljen od efektov barv, luči in senc. „Kakšne bajne barve, kako krasna slika — več nego slika, ker tu prevladuje gibanje, sprememba, življenje. Glejte, to je predmet, nedostopen umetnosti. Z besedo ga ne izraziš, z barvo ne naslikaš, z dletom ne izklesiš.“

(Dalje sledi.)

„Deutsche Nachrichten“ o narodni zvestobi.

Nemci, ki žive v dravski banovini, imajo svoje glasilo ki izhaja kot tednik v Zagrebu. V številki 18 z dne 22. aprila 1939 prinaša pod naslovom „Renegaten“ sledeča zanimiva razmotrivanja: „Vemo, da se šolska vpisovalna komisija le malo briga za nemštvo trojnih pradedov, če je bil četrti praded Slovec. Obratno pa se dogaja pri zemljiškoprometnih komisijah, ki prepovedujejo nakup že v slučaju, če je bil samo en praded Nemec. Družinsko ime v posameznem primeru lahko veliko ali pa nič ne pomeni. Saj ima človek vendar dva starša, štiri dede, osem pradedov, 16 prapradedov itd. Članek zaključuje: „V naših vrstah jih je malo, ki so še le včeraj dopotovali. Od časov

naših davnih prednikov se nahajamo na svoji lastni zemlji in smo v vseh težkih dneh ohranili svojo narodnost. Zgodovina dežele, ki jo ljubimo kot svojo domovino, navaja naše stvaritve, na katere smo lahko ponosni. Ta zgodovina nam vliva zaupanje za naš bodoči obstoj. Naj bi tudi naši nasprotniki spoznali, kako nesmiselno je, da nas hočejo izkoreniniti. Naj bi spoznali, da bi bilo za skupno domovino bolj koristno, če bi opustili zle krilatice in priznali nemškemu sodržavljanu te dežele pošteno voljo za sodelovanje v skupen blagor. Zavedali naj bi se, da je bil skozi mnogo stoletja tovariš v skupni usodi.“ Zvesti ostanemo svojemu narodu in se ga bomo oklepali tem bolj žilavo in strastno, čim težje se zanj borimo!“

Tem mislim nimamo ničesar pripomniti in bi jih lahko prinesli tudi z našega slovenskega vidika.

Čirom naše zemlje

Slovenska zgodovina.

Tisočletje slovenske zgodovine v socialnem in političnem pogledu obravnava slovenski znanstvenik dr. J. Mal v svoji knjigi „Frühgeschichte der Slovenen“.

Vplivi nove domovine po preseljevanju, obseg politične odvisnosti, ko so Slovenci stopili v ožje politične in gospodarske stike z Bavarci, vplivi paganstva in pod nemškim pritiskom prodirajočega krščanstva, vloga Hrvatov v boju proti Obrom, to je predmet raziskavanj imenovane knjige. Sevé to ni prvo tozadevno delo, ki se bavi s temi, za slovensko zgodovino velevažnimi problemi. Dr. Mal sam je posvetil tem vprašanjem mnogo študija in vrsto znanstvenih razprav. V svoji najnovejši knjigi prikazuje Mal nova dognanja o odnosih Slovencev do Obrov in Bavarcev ter posveča ustoličenju koroških knezov posebno pozornost. Ravno to ustoličenje je izredne važnosti za tedanji politični in gospodarski ustroj karantanskih Slovencev.

Latinski in nemški viri iz tedanje dobe dokazujejo, da so Slovenci tudi v nemški politični odvisnosti obdržali staro slovensko pravo, katero so prinesli iz svoje pradomovine, torej Slovani niso kazali sorodnosti le po jeziku, marveč tudi po sodnem pravu, ki sicer tedaj še ni zabeleženo v debelih nepreglednih knjigah, marveč v narodovem ustnem izročilu, ki se najbolj odraža v slovenskem reku „Navada je železna srjaca“. Čeprav so s trgovskimi stiki z Nemci prišli tudi novi pojmi na tem polju, je odnose med Slovenci in njihovo razmerje do vodilnih in vladujočih osebnosti še dolga stoletja obvladalo staro slovensko pravo.

Pokristjanjenje je drugo dejstvo, ki je neugodno vplivalo na neokrnjenost slovenskih pravnih zakonov. Pokristjanjenje ni bilo samo sebi namen, marveč se je vršilo vzporedno s političnimi akcijami in tako iz obeh razlogov nalezelo na ponavljajoče se hude upore karantanskih Slovencev. Ta vprašanja podrobneje raziskuje univ.-prof. dr. Kos v svoji knjigi „Spreobrnitev Bavarcev in Karantancev“.

Dejstvo, da so Slovenci obdržali v prav bistvenih delih svojega zasebnega kakor javnega življenja svoje pravo, dokazuje, da o podjarmljenju Slovencev po Bavarcih ali Frankih ne more biti govora. Obstojati je moral neke vrste pogodbeno določeni odnos ali, da se izrazim prav sodobno: protektorat. Pogodbe se ne sklepajo z zasužnjenim narodom. Najvidnejši izraz tega pogodbenega stanja je dejstvo, da so karantanski Slovenci obdržali kneze svoje krvi in da so celo v poznejši dobi tudi nemške kneze ustoličevali po povsem slovenskem obredu. Ustoličenje samo se ne vrši v cerkvi, kot to vidimo drugod v neslovanski Evropi, marveč na prostem v okvirju ljudskega zborovanja ali „veče“. Taka večja je igrala pri vseh dogodkih slovenskega javnega življenja prvenstveno vlogo. Veča je določala in odločala ter bila

dostopna vsemu narodu. Drugod vodita podobne obrede zastopnik kralja in cerkveni dostojanstvenik, na gospodarskem polju pa vidimo slovenskega kmeta, kateremu se mora knez odkupiti, in ljudstvo, kateremu mora knez obljubiti, da bo pravičen sodnik. Pri podobnih obredih naletimo povsod na latinski jezik, tedaj izključni jezik cerkve in višjih slojev, pri koroškem ustoličenju vlada samo slovenski jezik. Da se obred vrši brez sodelovanja cerkve in duhovščine, najbolje dokazuje, da je ravno ta obred kos starega slovenskega prava. Po 525 letih, odkar se je vršilo na gosposvetskem polju zadnje ustoličenje ljudskih knezov, živi tudi danes v slovenskem narodu zvest, da je narodovo sodelovanje in soodločevanje podlaga narodovemu zadovoljstvu. tj.

K ljudskemu štetju 17. maja. 17 majnika t. l. bo velika inventura premoženja in ljudstva Velike Nemčije. V samostetju bomo tudi mi zapisavali odgovore na številna vprašanja. Med najvažnejša spadajo pač vprašanja o materinem jeziku in narodni pripadnosti. Kot na vsa, bomo tudi na to odgovorili po najboljši vesti in vednosti, da bo imela vlada pravo sliko še o narodnostnem položaju na Koroškem.

Napitnina se s 1. majem vračunava v običajno ceno. Ponekod je že uvedeno, da gostilniški natakarji in kavarnarji vračunavajo 10 odstotkov celotne svote za postrežbo. To prevzemajo sedaj vse gostilne in kavarne. Pri lokalih z več nastavljenici se bo na ta način sprejeta napitnina razdelila sorazmerno na vse nastavljenice.

Delovna knjižica je postala obvezna za vse delavce in nastavljenice, za vse v samostojnih poklicih (izvzeti so zdravniki, odvetniki, umetniki in še nekateri) in za družinske člane, ki so zaposleni v družini oz. svojem družinskem podjetju. Delovne knjižice bodo izstavljene tudi kmetiskim posestnikom in delovnim udom njihovih družin ter rokodelcem in pri njih zaposlenim sorodnikom. Knjižice se bodo izstavljale po določenem vrstnem redu in bo vsak dobil poziv, naj izpolni posebno vprašalno listino. Soloobvezni otroci in v inozemstvu bivajoči nemški državljani knjižic ne dobijo.

Glavna šola ostane! — Govorilo se je, da bo v Vzhodni marki glavna šola odpravljena. Notranji minister je sedaj objavil, da glavna šola ostane, vendar se bodo sprejemni pogoji poostriili. Zato se bodo v vseh večjih krajih ljudske šole razširile na osem razredov. Verjetno je, da bo tudi glavna šola razširjena na štiri razrede, ki naj tvorijo prehod v srednje šole.

St. Niklas — Sv. Nikolaj ob Dravi. Drugo povelikonočno nedeljo smo imeli mi Dravčani visok poset: obiskal nas je prevzvišeni škof dr.-Rohracher. Pripeljal se je ob pol štirih pop. iz Rožeka, kjer je delil zakrament sv. birme. Naša cerkev je bila krasno okinčana, pred njo je pozdravilo nadpastirja sedem duhovnikov. Domači župnik go-

spod Hani je govoril pred oltarjem, v dobrodošlici je omenil, da je bil zadnji škofov obisk leta 1925 v tej fari, on pa da ima danes že tretjič čast škofove vizitacije. Novo popravljena cerkev je bila polna ljudi, škofov blagoslov otrok in šolarjev pa je napravil na vse navzoče globok utis. Proti večeru se je prevzvišeni odpeljal v Šentjur ob Grobnem polju, kjer se sedaj nahaja bogoslovsko semenišče.

Izpred Golice (St. Jakob i. R. — St. Jakob v. Rožu). Dva smrtna slučaja beležimo. V torek 25. aprila je nenadno umrla Terezija Nagele, sestra posestnika Nagela. Zadel jo je srčna kap. Pogreba se je udeležilo veliko število ljudstva, sprevod so vodili trije duhovniki, med njimi tudi č. g. Matej Nagele, sorodnik pokojne Terezije. H pogrebu svoje sestre je bila namenjena tudi Afernikova mati Katarina Dobernikova iz Srej. Mudila se je med potjo pri pd. Toneju, ko ji nenadno postane slabo in se zgrudi mrtva. Takošnja pomoč je bila zaman. Rajno mater so pokopali v soboto 29. t. m. ob izredno veliki udeležbi sorodnikov in znancev. Iz Jugoslavije je dospel na pogreb rajne matere tudi njen sin ravnatelj meščanske šole v Dolnji Lendavi g. Šimen Dobernik. Ugledni Nagelova in Afernikova družina utrpita bridko izgubo, z njima sočustvuje daljna in bližnja okolica. Rajnicama pa, ki sta bili vsikdar verni in zavedni slovenski ženi, naj sveti večna luč!

Goretschach — Gorenče. V ponedeljek po beli nedelji smo pokopali posestnika Valentina Klepernika pd. Hartlana. Ob sv. Valentinu je dopolnil 71 let. Pol stoletja je gospodaril na kmetiji. Obenem je skozi 40 let opravljal mežnarjo pri farni cerkvi. Pred 20 leti se je težko ponesrečil. Imel je vžigalnik od granate, ki je njegovemu nepozabnemu prijatelju Lipeju Lačen pd. Favu padel na tla in eksplodiral. Lipej je tedaj na poškodbah drugi dan umrl, rajni Foltej pa je na posledicah eksplozije trpel 20 let. Naj rajni počiva v miru!

Izpred Grintovca. (Trögern-Korte). Kdor je pred letom hodil tod in je letos spet zašel sem, se je zavzel nad lično in dično cerkvico sv. Križa, vso lepo, novo ometano in rmeno pobarvano. Veliko dela je že moralo biti z odrom gor do stolpne streke. Štirje zidarji so delali skoro mesec dni, domačini so kajpada pridno pomagali, material pa pripravili že prej. Občudovanja vredna je vna petih koroških kmetov, ki se ne strašijo izdatkov in truda za ljubo jim domačo hišo božjo. Bog ohrani tega duha še mlajšim rodovom. — Drvarji so Korte zapustili in začeli podirati les na Kožlaku na obirski strani. Grintovec ima že dosti veliko plešo, koj zelen čop na glavi naj mu ostane še za kinč. Na riži se je tudi lani zgodilo nekaj nesreč. Dva sta morala v bolnici zdraviti noge, par drugih je zadelo manj. Posekalo se je pol manj ko zadnja leta. — Po beli nedelji se je zrak razburil, vetri so se stepli in sever je pobelil zemljo. Čez dva dni pa se je pokazala prva zelena trava in jeglič po bregih je pomolil rmenne medene cvetke. Čebele so že šle veselo na pašo na vresje, vrbo, podlesék in drug cvet. — Dva otročička sta prišla k nam na svet, smrt pa je lani rešila 82 letno vdovo Ano Kuhel, ki je mrtvoudna morala že 10 let samo sedeti ali ležati in je nekaj mesecev silno trpela. Delo njeno bila je molitev. Kaka sreča je za take reveže pobožnost in bogovdanost!

Griffen-Grebinj. Na Veliko noč zjutraj je šel Rudnikarjev sin v gozd streljat vrane, pa mu je strel šel v glavo. V Celovcu zanj ni bilo pomoči, na poti domov je umrl. Pravijo, da se je zgodila nesreča, ko je skočil čez plot. Družina je prav delavna, pred leti se je priselila iz nemškega kraja. — Na Markovo so bili tu trije pogrebi: starega hlapca, mladega vojaka, šele kratko oženjenega, in reveža, ki je prišel na njivi pod vole in nato pod brano. Vojak je umrl v bolnici v Wolfsbergu in so ga prepegljali sem z avtom v spremstvu 25 vojakov. Dva dni navrh je zaspala vzpodbudno v Gospodu 72 letna Marija Meierhofer roj. Köstinger. Rajna je bila

35 let vdova ter lastnica dobro znane gostilne. Bila je pobožna slovenska žena in nad 50 let krčmarica. Za njo žalujejo številni sorodniki in znanci.

Strašna nesreča. (Dreulach — Dreulje pri Zahomcu.) Zločinska neprevidnost je ugrabila mater štirim otrokom. Posestnica Marija Lackner se je pred tednom nahajala pred svojim domom, ko nenadno nek mlad fant sproži flobertovko. Zadel je mater v prsi, kroglica je dosegla srce, žena se je mrtva zgrudila na tla. Mladega zločinca so takoj prijeli. Žalosten je bil pogreb nesrečne žrtve, glasno so jokali štirje malčki za izgubljeno materjo. Na zadnji poti je rajnico spremljala velika množica pogrebcev, vsa okolica pa sočustvuje s težko prizadeto družino.

Koroški drobiž: Na cesti pri Porečah se je ponesrečil Celovčan inž. Stossier. Zadel je s svojim vozom v drug avto in si pri trčenju zlomil nogo. — V dež. mestu je bival gen. polkovnik List. Nahaja se na inspekcijskem potovanju. — Znana dvorana grbov v deželnem dvorcu slavi svoj 200 letni jubilej. Leta 1739 jo je sklenil veliki stanovski odbor celovškega mesta okrasiti z 700 grbi deželnih stanov. — Na podraveljskem mostu je 25. m. m. tovorni voz zadel v motorno kolo s prikolico in ga razdejal. — 79 letni puškar Matija Tschuden v Borovljah si je vzel življenje s strelom iz revolverja. — Novost za mesta so specialne trgovine z ribami. Organizira jih kmetška državna organizacija. V načrtu je, da dobijo take trgovine mesta Celovec (dve), Beljak, Breže, St. Vid, Velikovec i. dr. — Pri razstreljevanju kamna se je na podkorenski cesti ponesrečil delavec Janez Metzger. — 21. t. m. bo v Celovcu tekmovanje za najhitrejšega strojepisca v deželi. — Šolsko poslopje v Grabštanju so prenovili. Šola je dobila vodovod in kopalnico. Stroške v višini 5000 RM je krila država. — S prihodnjim šolskim letom otvorijo v Beljaku dveletno slikarsko šolo, ki bo postala obvezna za slikarsko obrt. — Pri pd. Vandelniku v Spodnjih Krčanjah je 23. aprila pogorela kajža s skednjem. — Z 24. aprilom ima Koroška nove cene za goveje in svinjsko meso, loj in svinjsko mast. Dežela je razdeljena v dva predela: 1. Celovec, Beljak in okolica Vrbskega jezera, 2. ostala dežela. Cene v prvem predelu so za 8 pf višje od cen v drugem.

Naša prosveta

Naša narodna glasba pred 100 leti

Piše Tomaž.

Naša narodna glasba je nekaj pač lepše cvetela, ko je še naš blagi učitelj Slomšek hodil po naših krajih in „ročce sadil“. Tiste čase — leta 1846 — je v Celovcu zapisal naš Matija Majar Ziljski tole: „Nekaj moram progovoriti od slovenske muzike in od slovenskega petja, kakor se meni, ki muzike ne znam, zdi. Kadar imajo pri Zili, kjer je še bolj po starim, godce, večidel dva godeta, jeden bunka, jeden ali dva piskata na klarinetu in jeden citra. Citre že opuščajo! Škoda! Kar petje zadene, Slovec rad in to iz serca poje; se v spevu veseli ali žaluje, kakor besede v pesmi kažejo; zato je slovensko petje vse prijetnejši in milejši, kakor bi kdo sekirice (note) samo suho prepeval — iz serca pride, k sercu gre. Ako bi naše petje z bojami (barvami) hotel prispodobiti, bi rekel, da se blisketa. Kakor v pesmih tako tudi v napevih je vse živo in vse gemezi — glas nekako trepeče, kakor listje na trepetliki, kedar vetrič pihlja. Glasi nekako jeden v drugega splavajo, zato radi vpotrebljujejo drobljenje (Triller). Pojo se pa malo da ne vse pesme po času (počasi), nektre gredo lagano (andante), druge lagahno (andantino), ali umereno (moderato), izrazno (adagio), nektre živahno (alegretto). Veči del pojo pri nas vsi na jeden glas, pri Zili na Koroškem tudi priudarjajo, v rožni in junski dolini zvunaj tega ženske tudi čez pojo in to tako rade, da kedar prav raz napev pridejo, ker se skoraj vsi nastavijo priudarjat in čez pet.“

Kako je pa danes z našim petjem? Ali ne bi bilo mogoče, da bi prišlo vse v lepšo rast? Ali mar že umiramo? In vendar: „kar petje zadene, Slovenec rad in to iz srca poje“. In mi smo Slovenci!

40 letnica smrti pesnika Dragotina Kette-ja. 21. aprila 1899 je umrl v Ljubljani izredno nadarjeni slovenski pesnik Dragotin Kette. Kettejeve pesmi so morda najlepši šopek v vrstu slovenske poezije. Kot 23 letni študent je stopil v slovenski umetnostni hram, zapel pesem mehke slovenske ljubezni in tople slovenske duše. Vse je prislunilo bogonadarjenemu pevcu in si v njem našlo drugo Prešerna. A, žal, zgodaj je odpel. Kette je študiral v Ljubljani, po maturi je moral k vojakom, kjer si je nakopal neozdravljivo jetiko. Bolan je bil odpuščen od vojaščine, komaj tri tedne po prihodu v Ljubljano je umrl. Tako le mladi pesnik umirajoč napovedal svojo smrt:

Jaz sem umrl. O dekle pomisli:
moje široko razprte oči
videle niso nebeškega sonca,
sladkih ni čulo uho melodij . . .

Sestanek okrožja Gornja Podjuna. V nedeljo 7. majnika se snidejo po 3 zastopniki slov. kulturnih društev iz Škocijana, Galicije, Št. Vida, Št. Petra na Vašinjah, Greb. Kloštra, Kazaz, Dobrle vesi, Žitare vesi, Št. Lipša, Železne Kaple in z Obirskega na akrožnem sestanku v Narodnem domu v Dobrli vesi. Začetek točno ob 2. uri pop. Udeležba je obvezna. — Osrednji odbor.

Naše gospodarstvo

Pomoč podeželskim družinam

O podporah za nove družine, o družinskih posojilih ter dokladah za opravila.

O podporah, namenjenih za mlade podeželske družine, vlada še velika nejasnost. Premnoge družine pa so večjega ali manjšega prispevka potrebne in željne, zato priobčujemo danes kratek pregled tozadevnih odredb. V eni prihodnjih številke se hočemo nato baviti na kratko z otroškimi dokladi.

Uvodno naj naglasimo, da imajo do državnih podpor in posojil Slovenci v enaki meri pravico kakor državljani nemške narodnosti. Nihče, ki se v Veliki Nemčiji priznava za Slovenca, ne sme zbog svojega priznanja k slovenski narodnosti, utrpeti nobene škode, tako so potrdili odgovorni vodje Koroške. Eventualne odklonitve proučitev naj naši rojaki vpošljejo v prošenju slovenski centrali, da zamore pravočasno posredovati.

Pospeševanje mladih zakonov. Pod gotovimi pogoji dobijo državljani Velike Nemčije, ki se poročijo, poročna posojila do zneska 1000 mark. Višina posojila je zavisna od razpoložljivih sredstev in gospodarskega položaja prosilčevega. Prošnja se vloži po prijavi za poročni oklic pri politični oblasti in pred poroko na pristojni občinski urad. O rešitvi odloča finančni urad. S posebnim zdravniškim spričevalom je treba dokazati, da sta novoporočenca telesno in duševno zdrava. Posojilo se ne obrestuje ter je odplačljivo v mesečnih obrokih v višini enega odstotka. Z vsakim v zakonu rojenim otrokom se podpora zniža za četrtino. Pri rojstvu se odplačevanje z dovoljenjem finančnega urada za leto dni prekine. Če je vsaj eden poročencev zaposlen v kmetijstvu ali rokodelstvu, se odplačevanje lahko odgodi največ za dobo 10 let, ako je bil vsaj eden obeh tudi pred poroko vsaj 5 let zaposlen v kmetijstvu ali rokodelstvu. Te ugodnosti so lahko deležni kmetje, rokodelci in posli. Odplačevanje odpade, če eden zakoncev dokaže, da je bil zaposlen v kmetijstvu ali rokodelstvu vsaj 10 let. Torej se poročno posojilo tako dolgo ne odplačuje, dokler je vsaj eden zakoncev zaposlen v kmetijstvu ali rokodelstvu. Z otroci pa se posojilo vsakokrat zniža za četrtino. Posojilo se izplača v nakaznicah za blago.

Posojila za nabavo oprave. Kdor se je poročil po 30. juniju 1938, poleg poročnega posojila lahko dobi posojilo za nabavo oprave. Posojilo znaša v slučajih, da sta oba zakonca zaposlena nepretrgoma 5 let v kmetijstvu ali rokodelstvu, 800 mark in če je zaposlen vsaj eden, pa 400 mark. Posojilo se ne obrestuje in se izplača v gotovini. Če sta oba zakonca po poroki zaposlena v kmetijstvu ali rokodelstvu vsaj 10 let, se dolg zniža za 500 mark in z vsakim nadaljnjim letom za 100 mark. Če je po poroki zaposlen v kmetijstvu ali rokodelstvu samo eden zakoncev, se dolg po 10 letih zniža za 250 mark in vsako nadaljnje leto za 50 mark. Če po poroki zakonca nista več v kmetijstvu ali rokodelstvu, odplačujeta posojilo v mesečnih obrokih po 3 odstotko. Prošnje se vlagajo na finančni urad.

Doklade za opravilo. Kdor se je poročil po 31. dec. 1933, lahko zaprosi finančni urad za doklade za opravilo, ki znašajo 400 mark, če sta v zadnjih 5 letih oba zakonca zaposlena kot kmetijska delavca ali rokodelca, in 200 mark, če je samo eden obeh pri tem poslu. Ta doklada se dovoljuje za vsakih nadaljnjih 5 let pri isti zaposlitvi v isti višini. Posojila za nabavo oprave torej dobijo vse v kmetijstvu ali rokodelstvu zaposlene osebe, doklade pa samo kmetijski delavci in rokodelci.

Tujsko-prometni prispevek se ureja za tekoče leto v sledečem načinu. 1. Celovec in Beljak 8 pf za osebo, 1 marko za postelj in 6 pf za prenočevanje, 2. občine z nad 100.000 letnimi prenočninami 5, 0,80, 4½, 3. občine z 40.000 do 100.000 letnimi prenočninami 3, 0,60, 3,— 4. občine s 1000 do 40.000 letnimi prenočninami 2, 0,20, 2,— 5. občine z 400 do 1000 prenočninami na leto 1, 0,10 in 1 pf. — Občine ob Vrbskem, Osojskem, Baškem, Klopniškem, Preseškem in drugih jezerih se nahajajo v naslednjem višjem razredu, enako tudi občine s tujskim prometom v zimi in okrožna mesta. — Občine s prenočninami pod 400 so prispevka proste.

Drva bodo dražja. Na Dunaju so se drva za kurjenje podražila za celih 30 procentov stare nakupne in za 12 in pol odstotka stare prodajne cene. Z ozirom na stremljenje države, da se les uporablja za nujnejše zadeve, je opaziti, da prehajajo meščani h kurjenju s premogom in koksom. Pričakovati je namreč, da se bodo v doglednem času zvišali cene za drva tudi v provinci.

Več drobiža! Ne mislimo pri tem na pfenige, marveč na živi drobiž. Kako lepo se podaje kmečkemu domu, kjer je polno lahkokrilih živali od kokoši, rac in gosi pa to čebel. Že ljudem se vidi, da ljubijo življenje in delo; gospodinji ali hčerki preostaje kljub trajnemu poslu še časa za tovrstno skrb. Piščeta, jajca, gosi, race in strd bodo šle vedno dobro v denar, izdatki pa so razmeroma nizki in skrb bolj postranska. Naš kmečki dom naj diči razkošje življenja, malega in velikega, pa bo ostal gospodarsko nepremagljiv za novo tisočletje.

V hlevih, ki stojijo na vlažnih tleh, se rad nabira salpeter. S prostim očesom ga lahko opazimo, ker tvori male, prozorne kristale. Teleta in pujski ga slastno pobirajo, posledica pa so hude driske. Pomagamo si s suhimi deskami, s katerimi objemo vlažne stene. — Nekateri pujski radi pijejo gnojnico, kar pove, da svinja nima dovolj hranilnih soli. Takim pujskom dajemo dnevno zemlje s primešano ilovico in zdrobljenim ogljem. Kmalu bodo v tej mešanici našli, kar jim prija. Dostikrat obolijo teleta in pujski vsled nesnažne, zakisane posode, kamor dajemo pičo in pijačo. Pomagamo si z rednim snajženjem.

Mošta bo primanjalo do prihodnje letine, toži mnog gospodar. Pomaga naj si na ta način. Moštu naj doda isto količino vode, na vsakih 100 litrov zredčenega mošta pa do 6 kg sladkornega zdroba in primerno količino citronove kisline (na 100 litrov do 15 dekagramov). Kislina se lahko kupi v apotekah. Nato so potrebne drože za

dobro vrenje, pri čemer naj bi mošt imel vsaj 14 do 17 stopinj Celzija. Pijača, katero dobimo na ta način, je zdrava in tečna.

Gnoj naj bi bil v senci. Sonce ne vpliva dobro na nakopičeni gnoj. Vsled toplote izpuhneva dušik, ki je za rastlinsko rast prepotreben, gnoj se suši in razkrajanje zastaja. Gospodarji si pomagajo na ta način, da vsadijo na sončni strani gnojlišča smreke, ki naj gnojlišče zasenčijo.

Z zavoro pri naših vozovih je navadno križ. Za zaviranje nam služijo običajno bolj ali manj debela bruna, ki se potom

Zanimivosti iz vsega sveta.

Kako bo letošnje poletje? To vprašanje je sprožila topla vigred. Vremenoslovci se še ne upajo odgovoriti na kočljivo vprašanje, ker iz spomladi še ni mogoče sklepati na poletje. Gotovo je le to, da bo število poletnih neviht večje kot običajno. Kadar namreč nevihte zgodaj začnejo, pozno končajo — uči izkušnja. Verjetno je, da bo poletna vročina prav visoka, zato pa bo jesen nastopila ravno tako naglo, kakor je prispela vigred. Vročemu poletju odgovarja huda zima. Vse to pa samo pove, da se tudi pri vremenu srečavajo nasprotja; v koliki meri pa se bo to letos zgodilo, bi bilo preuranjeno prorokovati.

Mož, ki mu ni para na svetu, je bil Hadži Ali. Rodom je bil iz Egipta, živel pa je največ v Londonu. Slovel je po tem, da požira vse najrazličnejše predmete. Požiral je pred očmi gledalcev ure, robce, steklenice, žive ribe, sploh vse, kar mu je kdo ponudil in je mož mogel spraviti v usta. Včasih je za zabavo izpil deset in še več litrov vode. Pri vsem tem je bil zdrav kot riba in želodec mu je ostal nepoškodovan. Pred smrtjo je svoje truplo zapustil anatomskemu inštitutu.

Pred letalci imajo Angleži velik strah in se pred nenadnimi napadi že mrzlično zavarujejo. Po vseh mestih so zgrajena globoko v zemlji zavetišča, ki naj prebivalstvo varujejo pred drobci bomb in ruševinami. V novejšem času so začele tovarne izdelovati jeklena prenosljiva zavetišča. Doslej so jih razdelili že nad 300.000 in je v njih prostora za pol drugi milijon ljudi. Organizacija obrambe civilnega prebivalstva silno napreduje in kmalu bo Anglija država z najbolj zavarovanim ljudstvom.

Japonci ne vedo, kam s poljubi na filmskem platnu. Oni namreč poljubljanja ne poznajo. Zato je japonska cenzura zelo stroga in izreže iz filmov vse prizore, kjer se igralec in igralka nameravata poljubiti. Ljudem je tako prav, ker bi jih sicer tudi najresnejši prizori s poljubi pripravili do smeha. Skopi s poljubljanjem so Angleži, na severu poljubov enako Japoncem ne poznajo. Stari Indijci in Grki pa so poljub smatrali za izraz največjega spoštovanja.

Vojna med tremi vasi. V treh vaseh poljske občine Menka pri Lodzu so tri družine živele v hudem medsebojnem sovraštvu. Nedavno sta se dve družini na polju začeli obdelovati z vilami in motikami, boju so se kmalu pridružili vaščani ostalih vasi. Krvava bitka je trajala celo uro, da je orožništvo končno pretepače razdelilo in pomirilo. Na „bojišču“ je obležalo 40 težko ranjenih, nepoškodovan pa menda ni ostal nobeden.

Čudovit blisk. Nedavno je divjala nad glavnim peruanskim mestom Limo huda nevihta. Nenadno je treščilo v neko tamošnjo vilo, blisk je našel pot v družinsko sobo in v trenutku je bila vsa družina nezavestna. Ko so jo spet zbudili k življenju, je doslej mutasti sinko nenadno spregovoril, njega starejša sestra pa je postala mutasta. In sedaj čaka mala na drugi blisk, ki naj bi še njej vrnil dar govornice.

En odgovor in dvojna modrost. Slavniki kalif Harun al Rašid je imel strašno sanje, da so mu izpadli vsi zobje. Vprašal je za vzrokom prvega modrijana in ta mu je odgovoril: Alah naj te štiti pred nesrečo. Videl boš umirati vse

vijaka na zadnji strani voza pritrdijo na zadnja kolesa. Taka zavora ni prepričajna in je le kratkotrajna. Pomagamo si, če pritrdimo na bruno del kavčuka od starega avtomobilskega ali motornega kolesa. Kolo se sigurneje ustavi in les ne obrabi.

Kaj povedo številke? V štiriletju 1934—1938 se je znižalo število konj za 15.000. Goveje živine je za 247.000 kosov več, svinjereja je napredovala za 2 od sto, enako ovčjereja. Število dobrih moznic le počasi napreduje. Število koz se je pomnožilo za domala celo desetino.

svoje sorodnike! Kalif je bil nevoljen in je ukazal služabnikom, naj naložijo modrijanu sto udarcev s palico. Vprašal je nato naslednjega modrijana, ki mu je sanje razložil tako: Alah naj da tvoji družini dolgo življenje, o gospodar! Tvoje sanje povedo, da boš ti vse svoje preživel. Na kalifov ukaz so izplačali drugemu modrijanu 100 zlatov.

Stara, skrivnostna Afrika prav nič ne spada v moderni vek, ki se ponaša z letali, brzjavami in avtomobili. Nedavno so zborovali zastopniki držav, ki imajo svoja posestva v Afriki, in belgijskem Kongu, ter razpravljali o graditvi moderne ceste, ki bi vezala Alžir ob Sredozemskem morju z južnim rtičem Afrike. Tretjina ceste bi vodila skozi Saharo, ki je največja prometna ovira sredi Afrike. Sredi Sahare bi države po francoskem predlogu gradile moderne hotele.

Dar za smeh

Črnc. — V naselbino črncev je prišel evropski misijonar. Zbranim ga je predstavil domačin-črnc, ki je že postal duhovnik, z besedami: „Bratje in sestre! Srečen vam predstavljam današnjega gospoda govornika. Četudi je njegova koža bela, naj vas to nič ne moti, njegovo srce je črno kakor kate-regakoli izmed nas.“

Medeni tedni. — Nevesta: „Ljubi moj, pojdiva na poročno potovanje na severni tečaj!“ — On: „Zakaj pa prav tja?“ — Nevesta: „Tam traja noč celih šest mesecev.“

Pri zobozdravniku. — Mihal: „Kako to, da mi računate dvajset mark, ko ste mi izdrl en sam zob?“ — Zobozdravnik: „To je zato, ker ste tako vpili, da so trije drugi, ki so čakali v predstobi, ušli.“

Nasvet gostilničarjem. — „Koliko sodčkov piva iztočite na teden?“ — „Tako kole okoli dvajset.“ — Ali veste, kako bi jih iztočili trideset?“ — „Kako?“ — „Tako, da boste čaše in vrčke napolnili do roba.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 1. četrtletju 1939: nad 2200.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Ledincah, r. g. z. n. z., ki se bo vršil v **nedeljo, dne 14. majnika 1939 ob 15. uri v zadružni pisarni pri Čemernjaku v Pečnici.**

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka in bilance za 1938.
4. Sprememba pravil.
5. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
6. Odobrenje začetne bilance.
7. Slučajnosti.

15
Načelstvo.